

Bijlage 1

Historisch overzicht

Enkele gebeurtenissen in de Lage Landen in context van de Friezen in de Romeinse oudheid met een verdichting rond de eerste eeuw n. Chr. – samengesteld door H.A. Laagland, met dank aan M.C. Galestin .

57 v. Chr.	Julius Caesar valt de Lage Landen binnen (gebied tussen Schelde en Maas)
31 v.C. – 14 n.C.	Augustus keizer van het Romeinse Rijk
ca. 12 v.C. – 47 n.C.	Romeins militair steunpunt in Winsum
12 v.Chr.	eerste kennismaking van de Romeinen met de Frisii (Friezen) tijdens een expeditie van Drusus (stiefzoon van Augustus); Drusus onderwerpt de Friezen en legt de Friezen belastingen op; de Friezen leveren troepen
4-5	latere keizer Tiberius trekt op naar het noorden
9	slag in het Teutoburgerwoud; Romeinen onder leiding van Varus lijden een grote nederlaag en verliezen drie legioenen aan de Germanen; de Friezen houden zich afzijdig
14 – 37	Tiberius keizer van het Romeinse Rijk
15 – 16	Germanicus, zoon van Drusus, onderneemt een expeditie naar het noorden
15 – 29	twee grafstenen van twee Friezen (Hilarus en Bassus), in Rome begraven, die dienst hebben genomen in het Romeinse leger onder aanvoering van Germanicus
15/16 – 40	Romeinse vlootbasis in Velsen I (Noord Holland), mogelijk te identificeren als <i>Castellum Flevum</i>
28	Friezenopstand: de Friezen komen in opstand tegen de Romeinen na onredelijk eis voor belastingafdracht, belegeren <i>Castellum Flevum</i> en brengen de Romeinen zware verliezen toe
29	23 februari 29: schrijfplankje van Tolsum
37 – 41	Caligula (Gaius) keizer van het Romeinse Rijk
40 – 47	herbouw Velsen (Velsen II); wellicht gebruikt als uitvalsbasis voor de militaire campagnes tegen onder andere de Chauken (oosterburen van de Friezen)
40	expeditie van Caligula tegen de Germanen; Caligula stelt het leger in slagorde op bij de Oceaan (Noordzee) bij Katwijk aan Zee en brengt schelpen als (in de woorden van Caligula,

- weergegeven bij Suetonius) 'krijgsbuit van de Oceaan, verschuldigd aan Capitool en Palatijn' terug naar Rome
- 41 – 54 Claudius keizer van het Romeinse Rijk
- 47 korte verovering van Friesland door de gouverneur van Germania Inferior, Corbulo, als onderdeel van de expeditie tegen de Chauken; op last van keizer Claudius trekken de Romeinen zich terug achter de Oude Rijn (*limes*), die vanaf dat moment de noordgrens van het Romeinse Rijk markeert
- 54 – 68 Nero keizer van het Romeinse Rijk
- 58 Friezengezantschap: de Friezen willen zich tegen de wil van de Romeinen in vestigen aan de vruchtbare Rijn oevers; twee Friese koningen, Verritus en Malorix, brengen een bezoek aan Rome om hun zaak, tevergeefs, bij keizer Nero te bepleiten
- 68 – 69 vier keizer jaar: Galba, Otho, Vitellius, Vespasianus
- 69-70 Batavenopstand onder leiding van Julius Civilis; ook de Friezen strijden mee aan de zijde van de Bataven
- 69 – 79 Vespasianus keizer van Romeinse Rijk
- 100 – 250 periode van rust: Friezen en Romeinen leven in harmonie met elkaar; uit inscripties blijkt dat Friezen dienst hebben in het Romeinse leger; bodenvondsten in Friesland wijzen op contacten met de Romeinen
- 200 geloftesteen (gevonden in 1888 in Beetgum bij terpafgravingen) gewijd aan de Germaanse moedergodin Hludana met Latijnse inscriptie: opgericht door pachters van de visserij
- 250 onrust neemt toe; Germaanse stammen waaronder de Franken dringen steeds vaker en verder het Romeinse Rijk binnen
- 293 korte verovering van de Friezen door Caesar Constantius I (Chlorus), onderkeizer (caesar) van het westelijk deel van het Romeinse Rijk
- 350 volksverhuizingen: het noorden raakt onbewoond
- 406-407 Germanen overschrijden de Rijn grens bij Mainz; einde van de Romeinse aanwezigheid in de Lage Landen
- 476 val van het West-Romeinse Rijk